וּבְתַרְמִילָהּ), כ וְיֵשׁ אוֹסְרִים לִכָּנֵס בּוֹ (כב) * בְּסַכִּין אָרֹךְ (כג) * אוֹ בְּרֹאשׁ מְגֵלָּה: ז ל יָכוֹל (כד) לָרֹק (ט) בּוֹ, וּבְלֻבַּד (כה) שֶׁיְּשַׁסְפְּסֶנּוּ בְּרַגְלָיו אוֹ שֶׁיְּהֵיהָ שָׁם (כו) גְּמִי שֶׁאִם יָרֹק לְתוֹכוֹ לֹא יְהֵא נִרְאֶה: ח מ טִיט שֶׁעַל רַגְלָיו, רָאוּי לְקַנְּחוֹ קֹדֶם שֶׁיִּכָּנֵס לְהִתְפַּלֵּל. וְרָאוּי שֶׁלֹּא יְהֵא עָלָיו וְלֹא עַל בְּגָדָיו שׁוּם לְכְלוּךְ: ט נ נוֹהֲגִים בָּהֶם כָּבוֹד (י) לְכַבְדָן וּלְרַבְּצָן (פְּרוּשׁ כְּבוּד, נְקוּי הַבַּיִת. רִבּוּץ, זְרִיקַת הַמַּיִם עַל פְּנֵי הַקַּרְקַע). ס נוֹהֲגִין (כז) לְהַדְלִיק בָּהֶם נֵרוֹת לְכָבְדָן: י ע אֶפְלּוּ (כח) לְאַחַר (יא) שֶׁחָרְבוּ עַדַיִן הֵן בִּקְדֻשָּׁתָן, וְכֵשֵׁם שֶׁנּוֹהֲגִים בָּהֶם כָּבוֹד בִּישׁוּבָן כָּךְ נוֹהֲגִים בְּחָרְבָּנָם, חוּץ מִכְּבוּד וְרִבּוּץ. וְאִם עָלוּ בָּהֶם עֲשָׂבִים, (כט) תּוֹלְשִׁים אוֹתָם וּמַנִּיחִים אוֹתָם בִּמְקוֹמָן, מִשּׁוּם עֶגְמַת נֶפֶשׁ, (ל) כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ הָעָם וְתָעִיר רוּחָם וְיִשְׁתַּדְּלוּ לִבְנוֹתָם: יא (לא) פ אִם בְּשָׁעַת בִּנְיַן בֵּית הַבְּחִירָה (יב) (לב) הִתְנוּ עָלָיו * לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ (יג) (לג) בְּחָרְבָּנוֹ, * אֲבָל (לד) בְּיִשּׁוּבוֹ * לֹא מְהַנֵּי (יד) תְּנַאי. וַאֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנוֹ, לְתַשְׁמִישׁ מְגֻנֶּה (לה) כְּגוֹן זְרִיעָה וְחֲשָׁבוֹנוֹת

כ אֹרְחוֹת חַיִּים (הל' ביהכ"נ סי' ז) בְּשֵׁם מְהָרַ"ם. ל שָׁם בַּגְּמָרָא (סג.) וְשָׁם בַּיְּרוּשַׁלְמִי (ברכות פ"ג ה"ה). מ מְהָרַ"י בֶּן חָבִיב (הוד"ד בכ"י ד"ה כתב מהרי"ב). נ מְגִלָּה כ"ח (ע"ב). ס טור. ע שָׁם בַּגְּמָרָא. פ שָׁם.

בְּאֵר הֵיטֵב

ז (ט) **בּוֹ.** דַּוְקָא שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת תְּפִלָּה. וְהָאַר"י ז"ל (שם) הָיָה נִזְהָר מֵרְקִיקָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה: **ט** (י) **לְכָבְדָן.** רַבּוּ יַעֲקֹב הָיָה מְכַבֵּד בּוּזְנָו לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. סֵפֶר חֲסִידִים (סי' קכח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): י (יא) **שֶׁחָרְבוּ.** אֲפִלּוּ בְּחוּרְבָּן לְאַרְצָן. ר"י בַּי רַב (בשו"ת סי' ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): יא (יב) **הִתְנוּ עָלָיו.** דַּוְקָא הִתְנוּ בְּפֵרוּשׁ אֲבָל מִסְתָּמָא לֹא, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (יג) **בְּחָרְבָּנוֹ.** דַּוְקָא שֶׁאֵין דַּעְתָּם לִבְנוֹתָם. אַגַּדְתָּה מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (יד) **תְּנַאי.** הַיְנוּ לְקִלּוּחֵי רֹאשׁ כְּגוֹן אֲכִילָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שַׁעַר נָגֶב' וְגוֹ', וְהַטַּעַם כְּדֵי שֶׁיְּהֵיהָ נִרְאֶה כְּמַחֲבֵב [ר"ן (מגילה ט: ד"ה מבטלין)]: ו (כב) **בְּסַכִּין אָרֹךְ.** לְפִי שֶׁבֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁהוּא מְיֻחָד לְתְפִלָּה מְאֹרֶכֶת יָמָיו שֶׁל אָדָם וְהַסַּכִּין מְקַצֵּר יְמֵי אָדָם, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁאֵין לְהַחְמִיר כִּי אִם בְּסַכִּין מְגֻלָּה: (כג) **אוֹ בְּרֹאשׁ מְגֵלָּה.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן צ"א סָעִיף ג' בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְיֵשׁ אוֹמְרִים: ז (כד) **לָרֹק בּוֹ.** וּבְלֻבַּד שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן צ"ז סָעִיף ב'. וְיִהְיֶה זָהִיר שֶׁלֹּא יָרֹק בְּפְנֵי חֲבֵרוֹ שֶׁיִּמְאַס בָּהּ [חֲגִיגָה ה' (ע"א)]. הָאַר"י (שו) הָיָה נִזְהָר מֵרְקִיקָה: (כה) **שֶׁיְּשַׁסְפְּסֶנּוּ בְּרַגְלָיו.** וּבְשַׁבָּת שֶׁאָסוּר לְשַׁסְפֵּשׁ יַעֲמִיד הַמַּנְעָל עָלָיו עַד שֶׁיִּתְמַעֲךְ [אַחֲרוֹנִים]: (כו) **גְּמִי.** אוֹ תֶּבֶן וְחוֹל: ט (כז) **לְהַדְלִיק.** וְנָהֲגוּ לְהַדְלִיק קֹדֶם שֶׁיִּכָּנֵס אָדָם לְהִתְפַּלֵּל, מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן בִּגְמָרָא (ברכות ו.) מָקוֹם שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בּוֹ בַּעֲשָׂרָה קְדֻמָּה שְׁכִינָה וְאָתְיָא, וְעוֹד שֶׁכֵּן הָיוּ עוֹשִׂין בַּמִּקְדָּשׁ [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו)]: י (כח) **לְאַחַר שֶׁחָרְבוּ.** הַכְּתִי כְּנֶסְיוֹת וּכְתֵי מִדְרָשׁוֹת, וְהַטַּעַם דִּכְתִיב (ויקרא כו לא) 'וְהַשְׁמּוֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם', וְלֹא כְּתִיב וְאֶת מִקְדָּשֵׁיכֶם אַשְׁמֵם, לְהוֹרוֹת לָנוּ דִּקְדוּשִׁים הֵם אַף כְּשֶׁהֵן שׁוֹמְמִין. וְאֵין חִלּוּק בָּזֶה (מז) בֵּין אִם הֵם בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁבְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵין שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ אִם לֹא בְּהִתְנוּ וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"א: (כט) **תּוֹלְשִׁים אוֹתָם וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ל) מֻתָּר לְתָלֹשׁ אוֹתָם, וּבְלֻבַּד שֶׁיַּנִּיחֵם בִּמְקוֹמָם וְלֹא יִטֹּל מִשָּׁם: (ל) **כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ וְכוּ'.** לְפִי זֶה בְּאִם סָתְרוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת מִמָּקוֹם זֶה וּבָנְאוּהוּ בְּמָקוֹם אַחֵר וְאֵין בְּדַעְתָּם לִבְנוֹת עוֹד בְּמָקוֹם הָרִאשׁוֹן (יח) אֵין שִׁיּוּךְ דִּין זֶה, אֶלָּא יַעֲשׂוּ גָּדֵר סְבִיבוֹ שֶׁלֹּא יָבאוּ לְזַלְזֵל שָׁם, וְאִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיּוּכְלוּ לִמְכֹּר כַּנְּזָכָר בְּסִימָן קנ"ג (ס"ו) יִמְכְּרוּהוּ [ט"ז (סק"ג)]: יא (לא) **אִם בְּשָׁעַת בִּנְיָן.** אֲבָל לְאַחַר כֵּן לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי כְּלָל [בַּ"ח (ס"ו) וְעֹלַת תָּמִיד (סק"י)]: (לב) **הִתְנוּ עָלָיו.** מַשְׁמַע דַּוְקָא שֶׁהִתְנוּ בְּפֵרוּשׁ, אֲבָל מִסְתָּמָא לֹא אָמְרִינַן עַל תְּנַאי הֵן עֲשׂוּיוֹת. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב), דְּלֹא כְּמַשְׁאַת בִּנְיָמִין (בשו"ת סי' לג). (יט) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יז) מְצַדֵּד לְדִינָא כְּהַמַּשְׁאַת בִּנְיָמִין שֶׁמְּקַל בָּזֶה: (לג) **בְּחָרְבָּנוֹ.** פְּרוּשׁ אוֹתוֹ תְּנַאי מוֹעִיל שֶׁלְּאַחַר שֶׁיִּחָרֵב יִהְיֶה מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁקַּיָּמֶת אֵין תְּנָאוֹ מוֹעִיל: (לד) **בְּיִשּׁוּבוֹ לֹא מְהַנֵּי.** וְדַוְקָא לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אוֹ לְכָנֵס בַּחֲמָה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים (כ) דְּיֵשׁ בָּזֶה מְשׁוּם קִלּוּחֵי רֹאשׁ, אֲבָל לְשָׁאֵר תַּשְׁמִישִׁים מְהַנֵּי תְּנַאי [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד)]. וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד"ה לא): (לה) **כְּגוֹן זְרִיעָה.** פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְכָל הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְקַמָּן בְּסִימָן

בַּאוּר הֲלָכָה

ו * **בְּסַכִּין אָרֹךְ.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י). **וּמִסְתַּבְּרָא שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה אֶלָּא בַּאֲנָשִׁים דְּעַלְמָא** שֶׁאֲסוּרִים לֶאֱכל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְהַסַּכִּין שֶׁנּוֹשֵׂא לְשָׁם הוּא שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ תַּשְׁמִישׁ, **אֲבָל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמָּתַר לֶאֱכל וְלִשְׁתּוֹת שָׁם וְהַסַּכִּין שֶׁנּוֹשֵׂא שָׁם הוּא לְצָרְכּוֹ תַּשְׁמִישׁ, מִסְתַּבְּרָא דְּמָתַר, כְּמוֹ בְּכָל אֲכִילָה שֶׁלֹּא הַצָּרְכּוֹ לְכִסּוּתוֹ רַק בְּעֵת שֶׁגָּמַר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמַתְחִיל לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן:**

* **אוֹ בְּרֹאשׁ מְגֵלָּה.** **אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לְלֹכֶת בֵּן לִפְנֵי הַשָּׁרִים,** שְׁהוּא דֶּרֶךְ קִלּוּחֵי רֹאשׁ לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּאִלּוּ אֵין עָלָיו מוֹרָא שְׁכִינָה, וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹבַע בְּרֹאשׁוֹ יֵשׁ לוֹ אֵימָה וְכֹבֶד רֹאשׁ לִפְנֵיהֶן יִתְבָּרַךְ [לְבוּשׁ (ס"ה)]:

יא * **לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.** **כָּתַב אֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק יט) **בְּשֵׁם הַב"ח** סִימָן קנ"ג (ס"ו), **דְּאִם הִתְנָה לְהִתְפַּלֵּל עַד זְמַן פְּלוֹנִי וְאַחַר כָּךְ לֹא יִתְפַּלֵּל בּוֹ כְּלָל, מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר כְּלוֹת הַזְּמַן כָּל מַה שִׁירְצֶה. וְצָרִיךְ עִיּוּן דִּבְאָפֵן זֶה הֲלֹא** לֹא נֶחְשַׁב הַזְּמַנָּה כְּלָל כֵּיוָן שֶׁהִתְנָה בְּהֶדְיָא שֶׁהוּא רַק לְפִי שָׁעָה, וְאִם כֵּן **אֲפִלּוּ בְּזֶה הַזְּמַן גּוּפָא אֵין קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת עָלָיו, וְכֵן מוּכָח בְּמָרְדְּכִי** (מגילה פ"ד סי' תחכט) **שֶׁהֵבִיא הַב"ח** (שם). [אַךְ לְעִנְיַן קִלּוּחֵי רֹאשׁ נִרְאֶה שֶׁרָאוּי לְהַחְמִיר בְּתוֹךְ הַזְּמַן, וְזֶהוּ שֶׁסִּיְּמָה הַגְּמָרָא [לְפָרוּשׁ הַמָּרְדְּכִי], וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין נוֹהֲגִין בָּהֶן קִלּוּחֵי רֹאשׁ וּמַאי נִיהוּ חֲשָׁבוֹנוֹת, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף דְּמִצַּד הַדִּין הַזְּמַנָּה כָּזוֹ שֶׁהוּא לְפִי שָׁעָה לָאו מִלְּתָא הִיא **מִכָּל מָקוֹם אֵין לְנַהֵג בָּהּ קִלּוּחֵי רֹאשׁ שֶׁל חֲשָׁבוֹנוֹת וְכָל שֶׁכֵּן שְׁחוֹק וְהִתּוּל, וּלְעִנְיַן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּשְׁאָרֵי תַּשְׁמִישִׁין מַשְׁמַע שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה],** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן קנ"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ"א:

* **אֲבָל בְּיִשּׁוּבוֹ וְכוּ'.** הָנֵה בְּפֵרוּשָׁא דְּסִגְיָא דְּעַל תְּנַאי הֵן עֲשׂוּיוֹת יֵשׁ כַּמָּה שִׁיטוֹת, הַיְנוּ שִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת (שם כח: ד"ה בתי כנסיות) וְהָרֹא"ש (שם פ"ד סי' ז) דְּבִישּׁוּבוֹ לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי וּבְחָרְבָּנוֹ מְהַנֵּי, וְשִׁיטַת רַשִׁ"י (שם כח: ד"ה על תנאי) וְהָאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' כג) דַּאֲפִלּוּ בְּיִשּׁוּבוֹ מְהַנֵּי תְּנַאי, וְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן (שם כו: ד"ה וה"א) וְהָרַ"ן (שם ט. ד"ה בתי כנסיות) וְכֵן דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבוֹתָיו בְּחֶלֶק ד' (סי' רעח) דַּאֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנָן לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי שִׁישְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ לְהַרְוִיחַ בְּשֶׁלֹּא מִדַּחַק, אֲבָל כְּשֶׁהוּא מִדַּחַק אֲפִלּוּ בִּישּׁוּבָן מְהַנֵּי תְּנַאי, **[מִדַּחַק קְרֵי כְּשֶׁהוּא לְהַאֲכִיל הָעֲנִיִּים לְצָרְךְ שָׁעָה אוֹ לְהַשְׁכִּינָן שָׁם]. וְהִנֵּה אַף שֶׁהַמְחַבֵּר הֶעְתִּיק לְדִינָא דִּבְיִשּׁוּבוֹ מְהַנֵּי תְּנַאי, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַשַּׁ"ז בְּרֵישׁ הַסִּימָן** (סק"א) **דְּכְשֶׁהוּא מִדַּחַק וְכַנַּ"ל יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַמְבַּ"ן דַּאֲפִלּוּ בִּישּׁוּבוֹ מְהַנֵּי, וְהַדִּין עִמּוֹ שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן** דַּעַת הָרַ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א, וְגַם יֵשׁ לְצָרְךְ לָזֶה דַּעַת רַשִׁ"י וְאוֹר זָרוּעַ דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ בִּישּׁוּבָן מְהַנֵּי תְּנַאי. וְדַע עוֹד דַּאֲפִלּוּ לְדַעַת רַשִׁ"י וְאוֹר זָרוּעַ דְּמְהַנֵּי תְּנַאי אֲפִלּוּ בְּיִשּׁוּבָן, מִכָּל מָקוֹם לְקִלּוּחֵי רֹאשׁ מִפְּשׁ כְּגוֹן שְׁחוֹק וְהִתּוּל וְכֵיוֹצֵא בּוֹ פְּשִׁיטָא דְּלֹא מְהַנֵּי כְּדִמּוּכָח בְּגְּמָרָא (שם כח:) לְהַדְיָא, עַיֵּן שָׁם דַּאֲפִלּוּ חֲשָׁבוֹנוֹת אִסְרוּ מִשּׁוּם דְּהוּא גַּם כֵּן קִלּוּחֵי רֹאשׁ:

* **לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) **שֶׁהֵבִיא דְּדַוְקָא לְתְנַאי שֶׁל קִלּוּחֵי רֹאשׁ כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְלִכְנֹס בַּחֲמָה מִפְּנֵי הַחַמָּה, אֲבָל לִשְׁאָר תַּשְׁמִישׁ מְהַנֵּי תְּנַאי. וְקָשֶׁה דְּהָא מוּכָח בְּרֹא"ש שָׁם דַּאֲפִלּוּ לִקְרֹא לְאָדָם מִשָּׁם גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי בִּישּׁוּבוֹ, וּמַאי גְּרִיעָא זֶה מִשְּׁאָר תַּשְׁמִישׁ דְּעַלְמָא, אֶלָּא וַדַּאי דִּבְכָל** פ"א ה"י"א) דְּסָתַם דִּין בֵּית הַכְּנֶסֶת וְלֹא הִזְכִּיר דִּבְחוּרְבָּן לָאָרֶץ יֵשׁ לָהֶם דִּין אַחֵר. אֲמְנָם בְּאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' כב) מוּכָח בְּהֶדְיָא כְּדַעַת הַמַּשְׁאַת בִּנְיָמִין (בשו"ת סי' לג), [וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) לֹא הָיָה לְפָנָיו הָאוֹר זָרוּעַ רַק מַה שֶׁהֵבִיא הַגָּהוֹת אֲשֶׁרִי (מגילה פ"ד סי' ז) בְּשֵׁמוֹ]. **וְדִין זֶה אֵין לוֹ הֶכְרֵעַ כָּל כָּךְ, מִכָּל מָקוֹם אֵין כְּדַאי לְהָקֵל בָּזֶה דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם כָּתַב לֶאֱסֹר וְכֵן מַשְׁמַע מִכָּל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל, וְגַם הָאֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק יז) **לֹא כָּתַב לְהַתֵּר וַדַּאי וְהַנִּיחַ בְּצָרְךְ עִיּוּן:** (כ) **וְכָל שֶׁכֵּן שְׁחוֹק וְהִתּוּל וְשִׂיחָה בְּטֵלָה דְּזָזָה בְּוַדַּאי לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּעֹלַת תָּמִיד** (סק"י) **שֶׁכָּתַב דְּזֶה אֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנוֹ אָסוּר דְּלֹא עָדִיף מֵחֲשָׁבוֹנוֹת שֶׁל רַבִּים:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת סִימָן קנא

צ מְרַדְכִי פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי׳ רכח) וּמַהֲרִי״ק בְּסִימָן קס״א.

(לו) שֶׁל רַבִּים, לֹא מְהַנֵּי תְּנָאָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת (טו) (לז) שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ, * אֲבָל בְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא מְהַנֵּי (לח) שׁוּם תְּנַאי: יב יֵשׁ לְזָהֵר מִלְּהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲלִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת (לט) תַּשְׁמִישׁ קְבוּעַ שֶׁל גְּנַאי, כְּגוֹן לִשְׁכַּב שָׁם, וּשְׁאָר תַּשְׁמִישִׁים (מ) * יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם. הַגָּה: וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת קְבוּעַ, שֶׁנִּבְנָה מִתְּחִלָּה לְכָךְ, (מא) אֲבָל בַּיִת שֶׁיִּחֲדוּ לְאַחַר שֶׁנִּבְנָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת, * מֻתָּר

בַּאֵר הֵיטֵב

וּשְׁתֵּיָה וּזְרִיעָה הֲרֵי קַלּוּת רֹאשׁ בְּיוֹתֵר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד): (טו) שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו), וְעַיֵּן בְּמִגְלַת דַּף כ״ח (ע״ב) בְּתוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁל בָּבֶל, כָּתְבוּ דְּמֵירֵי בְּחַרְבָּנָם אֲבָל בְּיִשּׁוּבָם אָסוּר, וְאִלּוּ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין נוֹהֲגִין קַלּוּת רֹאשׁ, כָּתְבוּ דְּמֵירֵי בְּבִנְיָנָם דְּאִלּוּ בְּחָרְבָּנָם שָׁרֵי בְּכָל

בְּאוּר הֲלָכָה

תַּשְׁמִישׁ אָסוּר בִּישׁוּבָן. וְעַל דְּבַר קְשִׁיטוּ מִסִּימָן קנ״ד (ס״ח) דְּמְהַנֵּי תְּנַאי לְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה כְּגוֹן בְּמִטְפַּחַת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ, אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְתָרֵץ דְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁאנֵי, כֵּיוָן דִּמְצִוָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה לָהֶם מְקוֹם מְקֻדָּשׁ מֵעֵט בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם כִּדְאִיתָא בְּסִימָן ק״נ (ס״א) דִּכְופִין זֶה אֶת זֶה לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת, לָכֵן גָּזְרוּ חֲז״ל דְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַקָּבוּעַ לֹא יוֹעִיל תְּנַאי בְּיִשּׁוּבָן שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ תַּשְׁמִישֵׁי חל, דְּאִם כֵּן אֵין שָׁם בֵּית הַכְּנֶסֶת עָלָיו כְּלָל אֶלָּא כְּבֵית בְּעָלְמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שָׁם אֲפִלּוּ אִם נֹאמַר שֶׁאֵין עַל הַמְּפֻתָּחַת שָׁם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה מַאי אִכְפַּת לָן בָּזֶה. וְדַע עוֹד דְּקִשְׁיַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) הוּא רַק לְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (מגילה כח: ד״ה על תנאי) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים שְׁמְפָרְשִׁים דְּעַל תְּנַאי הֵן עֲשׂויִין הֵינוּ שֶׁיּוּכְלוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תָּכֶף, וַאֲפִלּוּ הָכִי סְבִירָא לְהוּ לְהַתּוֹסְפוֹת (שם כח: ד״ה בתי כנסיות) וְהָרֹא״שׁ (שם פ״ד סי״ז) דְּלֹא מְהַנֵּי עַל זְמַן יְשׁוּבוֹ, וְלָזֶה הִקְשָׁה מִסִּימָן קנ״ד (שם), אֲבָל לְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם ד״ה א״ר אסי) שֶׁבְּיָדֵינוּ אֵין קֻשְׁיָא כְּלָל לְעִנְיַן דְּעַתִּי, שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ דְּעַל תְּנַאי הֵן עֲשׂויִין הֵכָא דְּאֵין מַחְשְׁבִין בָּהֶם חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל רַבִּים דְּזֶה אָסוּר עַל כָּל פָּנִים מִשּׁוּם קַלּוּת רֹאשׁ, אֲבָל שְׁאָר תַּשְׁמִישִׁים שֶׁאֵינָם שֶׁל גְּנַאי מַתָּרִים רַבִּים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּשִׁירְצוּ מִשּׁוּם דְּאֵז נִפְקַע קְדוּשָּׁתָהּ וְחוֹזֵר לְקַדְמוּתָהּ. וּלְפֵרוּשׁוֹ לֹא קָשָׁה מִזֹּלְחָא דְּמִטְרָא, דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְרַצּוּ בּוֹ רַבִּים עֲדַיִן בְּקִדְּשָׁתָהּ קַאֵי. וּמִסְתַּבְּרָא דְּאַף לִדִידֵהּ אַף דְּרַבִּים מַתִּירִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תַּשְׁמִישׁ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל גְּנַאי דְּנַעֲשָׂה אִי כְּמוֹ בַּיִת בְּעָלְמָא, תָּכֶף כְּשֶׁחוֹזְרִים לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ חוֹזֵר וּמִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת], וְאִם כֵּן אֵין קֻשְׁיָא מִסִּימָן קנ״ד, דְּהָתָם הַתְּנַאי שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַף בְּעוֹדוֹ בִּקְדוּשָּׁתָהּ וְלָזֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּמְהַנֵּי:

* **אֲבָל בְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לח).

וְהִנֵּה עַל עֶצֶם הַדִּין שֶׁפְּתַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי יֵשׁ לְעַיֵּן דְּלִכְאוֹרָה אֵין דִּין זֶה בָּרוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא [וְרַק לְשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת (שם) וּכְדִלְקַמָּה], דְּהִנֵּה בְּגִמָּרָא (שם) לֹא נִזְכַּר זֶה כְּלָל בְּהַדְיָא דְּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי אֶלָּא דְּאָמְרִינַן שָׁם דְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁל בָּבֶל עַל תְּנַאי עֲשׂויִין, וְלֹא מְבַעְיָא אִם נֶאֱמַר דְּסִתְמָא עַל תְּנַאי עֲשׂויִין, אֵין לְדַיֵּק מִזֶּה אֶלָּא לְאַפּוּקֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּבִסְתָמָא אֵין עוֹמְדִין עַל תְּנַאי, אֲבָל אִם הִתְנוּ בְּפֵרוּשׁ לְמָה לֹא יוֹעִיל, וּכְמוֹ עַל כָּל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (מגילה פ״ג ה״א) דְּמוֹעִיל תְּנַאי, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קנ״ד וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י״ד, אֶלָּא אֲפִלּוּ לְפִי מַה שֶּׁהוֹכִיחַ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) מִכְּמָה פּוֹסְקִים דְּכָתְנַת עַל תְּנַאי עֲשׂויִין הֵינוּ דְּבְכָל הִתְנוּ עֲלֵיהֶם וְלֹא בְּסְתָמָא, מִכָּל מָקוֹם אֵין לָנוּ הוֹכָחָה דִּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי, אֶלָּא דִּבְכָל דָּרְכֵּן הָיָה לְהִתְנוֹת מֵאֵיזֶה טְעָמִים שֶׁהָיָה לָהֶם וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ מַתְנִים, וְהוּא הַדִּין בְּכָל חוּץ לְאֶרֶץ גַּם כֵּן לֹא הָיָה תְּנַאי עַל בָּתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, וְאַף בְּכָבֵד גּוּפֵהּ בְּזֶמֶן הַזֶּה אֵין בָּרוּר דְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁלָּהֶם עַל תְּנַאי עֲשׂויִין, אֲבָל אִם הִתְנוּ בְּהַדְיָא שֶׁפִּיר מְהַנֵּי בְּכָל מָקוֹם, וּכְמוֹ בְּכָל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה. וּכְאֶמְת לֹא נִזְכַּר זֶה בְּכָל הָרִאשׁוֹנִים דִּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי וְחִדּוּשׁ דִּין זֶה נִזְכָּר רַק בְּתוֹסְפוֹת (שם), וְנִרְאֶה דִּכְתָבוּ זֹאת רַק לְשִׁיטָתָם דִּבְיִשּׁוּבוֹ לֹא מְהַנֵּי הַתְּנַאי וְרַק בְּחָרְבָּנוֹ, וְלָכֵן כָּתְבוּ הַטַּעַם דְּמוֹעִיל הַתְּנַאי בְּחָרְבָּנוֹ מִשּׁוּם דִּכְשֶׁיִּבְנוּ הַגּוֹאֵל, רְצוֹנָם לוֹמַר דִּכְיָון דִּלְבַסּוֹף כְּשֶׁיִּבְנוּ הַגּוֹאֵל וְיִתְקַבְּצוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נְפוֹצוּ בֵּין הַגּוֹיִם אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִצְטָרְכוּ לָזֶה הַמְּקֻדָּשׁ מְעַט וַעֲתִידִין לַחֲרֹב וְעַל כָּרְחָךְ מִפֵּילָא יִהְיֶה נִפְקָע אִז קְדֻשָּׁתָן, וְלָכֵן מְהַנֵּי הַתְּנַאי גַּם כֵּן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דִּלְא יִתְבַּטֵּל קְדֻשָּׁתוֹ בְּשׁוּם פַּעַם לָכֵן גַּם לַחֲרָבָנוֹ לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי כְּמוֹ בִּיְשׁוּבוֹ. וּלְפִי זֶה לְהַפּוֹסְקִים דְּסָבְרֵי דְּגַם בִּיְשׁוּבוֹ מְהַנֵּי הַתְּנַאי לִמְקוֹם הַדְּחַק כְּגוֹן לְהָאֲכִיל אוֹרְחִים עֲנִיִּים, אֲפִשָׁר לוֹמַר דְּאֵין חִלּוּק בֵּין בָּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהַנֵּי הַתְּנַאי אִם הִתְנוּ אַף לִיְשׁוּבוֹ לְעִנְיַן זֶה [וְכֵן מַשְׁמַע מַרְיֵא״ז (ש״ג שם ט. אות ג) שֶׁדַּעְתּוֹ גַּם כֵּן כְּשִׁיטָה זוֹ, וְכֵן מַשְׁמַע דְּלָכֵן הָיָה תְּנַאי בְּתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁל בָּבֶל מִשּׁוּם דִּשְׁכִיחֵי אוֹרְחִים, וּמַשְׁמַע דִּמְדִינָא מוֹעִיל תְּנַאי בְּכָל מָקוֹם אַף בִּיְשׁוּבוֹ אֶלָּא דְּשָׁם הָיָה דַּרְכָּן לְהַתְנוֹת מִשּׁוּם דִּשְׁכִיחֵי אוֹרְחִין]. וְאַף דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סָתַם כְּשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת דְּרַק לְחָרְבָּנוֹ מוֹעִיל תְּנַאי, הֲלֹא מוּכָח מִסִּי״ז בְּרֵישׁ הַסִּימָן (סק״א) שֶׁנּוֹכֵל לִסְמֹךְ עַל שִׁיטַת הָרַמְבַּ״ן (שם כו: ד״ה בתי כנסיות) וְסִיעָתוֹ דְּאַף בִּיְשׁוּבוֹ מְהַנֵּי תְּנַאי לְצָרְכֵי עֲנִיִּים בְּמָקוֹם הַדְּחַק וְכַנַּ״ל, וְאִם כֵּן יִהְיֶה זֶה הַדִּין אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן. וְיוֹתֵר נוֹכֵל לוֹמַר דְּאַף לְדַעַת הָרֹא״שׁ (שם) וְהַטּוּר דְּסָבְרֵי כְּשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת דְּבִיְשׁוּבוֹ לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי. וְרַק בְּחָרְבָּנוֹ, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה לֹא סְבִירָא לְהוּ כְּהַתּוֹסְפוֹת אֶלָּא דְּאִם הִתְנוּ בְּהַדְיָא מְהַנֵּי אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחָרְבָּנוֹ [דְּמַעֲצַם הַדִּין הֲלֹא מוֹעִיל תְּנַאי לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ בְּתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְרַק דְּחַזְ״ל (גְּזִרוּ) [נְזִרוּ] בִּיְשׁוּבוֹ וְכַנַּ״ל בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא מהני), אֲבָל לְמָה דְּמְהַנֵּי הַתְּנַאי בְּכָבֵד הוּא הַדִּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ עַל כָּל פָּנִים לַחֲרָבָנוֹ לְפִי דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּלְכָמָה פּוֹסְקִים אַף בִּיְשׁוּבוֹ לְהָאֲכִיל שָׁם עֲנִיִּים כְּשֶׁהַמָּקוֹם דָּחוּק, וּלְפִי דִּבְרֵינוּ אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִשָׁר דְּיֵשׁ לְהַקֵּל בְּכָל זֶה:

יב * **יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק.** דַּע דְּכָל זֶה לְעִנְיַן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹךְ הָעֲלִיָּה שֶׁהוּא חֶדֶר בִּקְצֵה עַצְמוֹ וְגַם לֹא מִנְּכַר לְכֹל, אֲבָל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל גַּב בֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּגוֹן לִשְׁטֹחַ עָלָיו בְּגָדִים לְיַבֵּשׁ אוֹ פֵּרוֹת [בְּמָקוֹם שֶׁהַגֶּשׁוּת שְׁוּוֹת] שֶׁהוּא מָקוֹם גָּלוּי לְכֹל, פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר, וּמִשְׁנָה שְׁלֵמָה הִיא [מִגְּלָה כ״ח (ע״א)] דַּאֲפִלּוּ בְּחָרְבָּנוֹ אֵין שׁוֹטְחִין עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת, וּלְעִנְיַן שְׁטִיחַת בְּגָדִים מַזְכִּיר בִּירוּשַׁלְמִי בְּהַדְיָא לְאָסוּר:

* **מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו.** וְאֵין חִלּוּק בֵּין בָּתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְשֶׁל חוּץ לָאָרֶץ [אַלְיָה רַבָּה (ס״ק כד), דִּלְא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז), וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְרָ״א]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קנ״ג סָעִיף ט׳ דְּהֵם תַּשְׁמִישׁ מְגֻנֶּה בְּיוֹתֵר: **(לו) שֶׁל רַבִּים.** דְּאוֹשָׁא מִלְּתָא, וְיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם קַלּוּת רֹאשׁ בְּיוֹתֵר. וּמִשְׁמַע בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יד) דְּחָשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל יָחִיד בְּחָרְבָּנוֹ מַמָּשׁ, דְּלָזֶה מוֹעִיל תְּנַאי. וּבְרַבְּנוּ יְרֵחָם (נתיב ג ח״ח) מַשְׁמַע דְּנָקַט שֶׁל רַבִּים לְרִבּוּתָא דְּאַף שֶׁהוּא צָרְכֵי רַבִּים, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁל יָחִיד: **(לז) שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ.** שֶׁאֵין קְדֻשָּׁתָן עוֹלָמִית, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁיָּבוֹא הַגּוֹאֵל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ תִּפָּקַע קְדֻשָּׁתָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבָתֵּי כְּנֶסִיּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: **(לח) שׁוּם תְּנַאי.** לְפִי דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ל״ד גַּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהַנֵּי תְּנַאי לִשְׁאָר תַּשְׁמִישִׁין שֶׁאֵין בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ:

יב (לט) תַּשְׁמִישׁ קְבוּעַ וְכוּ׳. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּלִשְׁכַּב שָׁם בְּדֶרֶךְ מְקָרֶה לֹא מִקְרֵי שְׁכִיבָה תַּשְׁמִישׁ שֶׁל גְּנַאי: **(מ) יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק.** אִם לְדָמוֹתוֹ לַעֲלִיּוֹת הָעֲזָרָה דִּלְא נִתְקַדְּשׁוּ, אוֹ כֵּיוָן דְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ נִקְרָא מִקְדָּשׁ מְעַט, יֵשׁ לְדָמוֹתוֹ לַעֲלִיּוֹת הֵיכָל דְּקִיְמָא לָן (פסחים פו.) דְּנִתְקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשַּׁת הֵיכָל. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס״ק טז) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת פְּאַר הַדּוֹר (סי׳ עד) יֵשׁ לְהָקֵל, חוּץ מִמָּקוֹם שֶׁעַל גַּבֵּי הֵיכָל [רְצוֹנוֹ לוֹמַר הָאָרוֹן שֶׁשָּׁם מֻנַּח הַסֵּפֶר תּוֹרָה] שָׁם יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם: **(מא) אֲבָל בֵּית שֶׁיִּחֲדוּ וְכוּ׳.** וְנִרְאֶה דְּכָל שֶׁכֵּן אִם בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְנָה בֵּית הַכְּנֶסֶת נִבְנָה בֵּית דִּירָה לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ דְּשָׁרֵי לְדוּר שָׁם, דְּזֶה בְּנַדַּאי לֹא הֻקְדַּשׁ כְּלָל לְמַעְלָה, וּמִכָּל מָקוֹם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם תַּשְׁמִישׁ שֶׁהוּא מְגֻנֶּה מֵאד כְּטִנּוּף וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה נִרְאֶה דִּבְכָל גַּוְנֵי אִסּוּר. וְעַל כֵּן אֵין לַעֲשׂוֹת כְּלָל בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם יֵשׁ בְּהַדִּירָה שְׁלְמַעְלָה מִמֶּנּוּ דָּבָר מְגֻנֶּה כָּזֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יב (מ) אֲבָל בְּשֹׁאַר תַּשְׁמִישֵׁי גְּנַאי פָּשׁוּט דְּאֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה אָסוּר, דְּמֵיָּא דַּעֲלִיּוֹת שֶׁל עֲזָרָה דְּאַף דְּלֹא נִתְקַדְּשׁוּ מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם תַּשְׁמִישׁ שֶׁל גְּנַאי כְּמוֹ שָׁכָתַב (שבת פ״א סי׳ רכח):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(מב) לִשְׁכַּב (טז) [טז] עָלָיו (פסקי (מהרי"א) [מהר"י ווייל] (נמצאים שכתוב בספר סי' נב):

קנב שֶׁלֹּא לִסְתֹּר שׁוּם בֵּית הַכְּנֶסֶת. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א * א"אֵין סוֹתְרִים (ס) (א) בֵּית הַכְּנֶסֶת (ב) כְּדֵי לִבְנוֹת (ג) בֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֵר, שֶׁמָּא יֶאֱרַע לָהֶם (ד) אֹנֶס (ה) * שֶׁלֹּא יִבְנוּ הָאַחֵר, אֶלָּא (ו) * בּוֹנִים הָאַחֵר תְּחִלָּה, (ז) וְאַחַר כָּךְ (ח) [ב] סוֹתְרִים הַיָּשָׁן (וַאֲפִלּוּ לֹא רָצוּ א מגילה כ"ז (ע"ב) ורי"ש בתרא (ג:).

בְּאֵר הַיטֵב

הֲנֵי, עַיֵּן שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן בְּמַהֲרְשָׁ"א (שם ד"ה תוס') וּבְסֵפֶר גִּזְבֵי הַלָּכוֹת (סי' צח):

יב (טז) עָלָיו. וּמִכָּל מָקוֹם שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחִיק מִזֶּה, כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י). וְכָתַב ט"ז (סק"ח), בְּיָלְדוּתִי הָיִיתִי דַּר בְּקְהִלָּה קְדוֹשָׁה קְרַאקָא לְמַעְלָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּבֵית מִדְרָשׁי וְנֶעֱנַשְׁתִּי הַרְבֵּה בְּמִיתַת בָּנִים וְחָלִיתִי בָּזֶה:

א (ס) בֵּית הַכְּנֶסֶת. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם שְׁנֵי בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת אֲסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וְטֶ"ז (סק"א) מַתִּיר אִם יֵשׁ לָהֶם בֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֶרֶת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּרֵמ"א סִימָן קנ"ג סָעִיף ז', וְעַיֵּן עֹלַת תָּמִיד (סק"א): (ג) סוֹתְרִים. וְזֶה אֲפִלּוּ בְּכַרְכִּים שָׁרִי, דְּכָל הָעוֹלָם מְרַצִּים כֵּיוָן שֶׁבּוֹנִין לָהֶם בֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֶרֶת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב):

מִבַּחוּץ, דְּקֻדֻּשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיל וְשֶׁלֹּא לִנְהֹג מִנְהָג, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן מִי שֶׁכּוֹתֵל בֵּית הַכְּנֶסֶת מְשֻׁפָּשׁ לְבֵיתוֹ, עַיֵּן שָׁם:

א [ב] סוֹתְרִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה (מהדו"ת או"ח) סִימָן י"ט בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דְּאִית בָּהּ תֵּיבָה וּקְרִיכָה תִּקּוּן אֶלָּא שֶׁגּוּפוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּרִקְיוֹן כַּו', עַיֵּן שָׁם בְּדִין מַה לַּעֲשׂוֹת לִבְנוֹת בְּמָקוֹם אַחֵר וּלְהוֹצִיא בֵּית הַכְּנֶסֶת הַיָּשָׁן לְחֻלִּין. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן כ"ז אִם בֵּית הַכְּנֶסֶת מֻשְׁכֶּרֶת מֵהַשַּׂר אֲסוּר לְהַנִּיחַ עַד שֶׁיִּשְׂכְּרוּ אַחֶרֶת תְּחִלָּה, וְהֵבִיאוּ בְּאֵלֶּה רַבָּה (סק"א):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יב [טז] עָלָיו. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת פְּאֵר הַדּוֹר סִימָן ע"ד שֶׁאַף שֶׁמַּפְקִיר לְיִשַּׁן בָּעֲלִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁעַל גַּבֵּי הַהֵיכָל (וְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשָּׁם הַסֵּפֶר תּוֹרָה), אֲסוּר לִישַׁן אוֹ לְהַנִּיחַ כְּלֵי מְלַאכְתּוֹ שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ב' בְּשֵׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"י), עַיֵּן בְּרִבְדֵי יוֹסֵף (סק"ט) שֶׁכְּסֵפֶר אֶרְחוֹת חַיִּים (הל' בית הכנסת סי' ז) הַנִּדְפָּס מְחֻדָּשׁ, הַנִּסְחָא דְּהַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומותר). אַךְ מִכָּל מָקוֹם מַשִּׂיק שֶׁהַכַּוָּנָה מַה שֶּׁכָּתַב בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ הוּא עִנְיָן אַחֵר, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (סק"ג) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ט בְּאֵטֶן (סי' קד), וּבְאֶמֶת שָׁם כָּתַב שֶׁאָסוּר, רַק הַפּוֹרֵס שַׁפְכִיב בֵּית הַכְּנֶסֶת מֻתָּר, אַךְ מַהֲרִי"ט חִלֵּק יוֹתֵר דַּצָּה (ח"ב סי' ד) מְצַדֵּד קְצָת בְּצַוָּרָה לְהַתִּיר, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קנ"ד (בכאר היטב) סָעִיף קָטָן א' בְּשֵׁם מַהֲרִי"ט בָּזֶה. וְעַיֵּן שְׁאֵלַת יַעְבֵּץ חֵלֶק ב' סִימָן נ"ד שֶׁכָּתַב שֶׁכֹּחַל בֵּית הַכְּנֶסֶת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

[טז"ז (סק"ד)], וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁנֶּעֱנַשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה. וּמַה שֶּׁמְּנַהֵג הָעוֹלָם בַּעֲיָרוֹת שֶׁשּׁוֹכְרִין בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת לִזְמַן בְּכִתִּים תַּחְתִּיִּים וּלְמַעְלָה מֵהֶן בֵּית דִּירָה שֶׁמְּצוּי שָׁם תִּינוֹקוֹת וְדָבָר מָאוּס, (כג) אֶפְשָׁר מִשּׁוּם שֶׁהוּא לִזְמַן לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה: (מב) לִשְׁכַּב עָלָיו. וּמִכָּל מָקוֹם שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ (כג) יִרְחַק מֵהֶם, (מד) וּבְפָרָט בְּמָקוֹם שֶׁהוּא נָגֵד הַהֵיכָל:

א (א) בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְהוּא הַדִּין (ס) בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְכֵן (ג) אוֹ שֶׁל רַבִּים: (ב) כְּדֵי לִבְנוֹת וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לֹא מִבָּעְיָא אִם אֵין דַּעְתּוֹ לִבְנוֹתוֹ אַחֵר כָּךְ כְּלָל דְּאָסוּר, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם סוֹתְרוֹ כְּדֵי לִבְנוֹת אַחֵר (ג) בְּמָקוֹמוֹ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר דְּאָסוּר, (ד) וַאֲפִלּוּ אִם דַּעְתּוֹ לִבְנוֹתוֹ עַתָּה בְּגַדְל פְּאֵר וְיִפְי: (ג) בֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֵר. וְהוּא הַדִּין לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בֵּית הַמִּדְרָשׁ נַמִּי אָסוּר אַף עַל פִּי שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ גְּדוֹלָה יוֹתֵר [כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ג סָעִיף א'] וּמַהַאי טַעְמָא דְּמִסַּיֵּם. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁהַבַּיִת הַכְּנֶסֶת מֻשְׁכֶּרֶת לָהֶם רַק לִזְמַן וְדַעְתָּם לִשְׂכֹּר אַחֵר כָּךְ בְּמָקוֹם אַחֵר, אָסוּר לְסַלֵּק אֶת עַצְמָם מִמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן עַד שֶׁיִּשְׂכְּרוּ תְּחִלָּה בְּמָקוֹם אַחֵר: (ד) אֹנֶס וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ כְּבָר הַמָּעוֹת גְּבוּיִים לְצָרְכָּן כָּל הַבִּנְיָן וּמַנְּחִים בְּיַד הַגַּבַּאי, וַאֲפִלּוּ הָאֲבָנִים וְהַקּוֹרוֹת וְכָל צָרְכֵי הַבִּנְיָן מוּכָנִים, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר דִּלְמָא מִתְרַמֵּי לְהוּ פְּדְיוֹן שְׁבוּיִים וְיֶהֱבִי לְהוּ [גְּמָרָא (ב"ב ג:)]: (ה) שֶׁלֹּא יִבְנוּ הָאַחֵר. וְנִמְצָאוּ (ס) עוֹמְדִין בְּלֹא בֵּית הַכְּנֶסֶת, (ו) וַאֲפִלּוּ אִיכָּא לְהוּ דּוּכְתָּא לְצַלּוֹיֵי בְּאֵיזֶה מָקוֹם נַמִּי אָסוּר. וְהֵיכָא דְּאִיכָּא עוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת קָרוֹב בָּעִיר שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל שָׁם כָּלָם, הַשַּׁ"ז (סק"א) מַתִּיר, וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) אוֹסֵר בְּכָל גַּוְנָא, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שלא): (ו) בּוֹנִים הָאַחֵר תְּחִלָּה. הֵיכִנוֹ שֶׁמּוֹרִים אוֹתָהּ כָּלָה, (ז) וְאַף שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ עֲדַיִן בָּהּ מַתָּר לְסַתֵּר הַיְשָׁנָה, דְּתוּ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דִּלְמָא אִתְרַמֵּי לְהוּ שׁוּם דָּבָר מְצָוָה וְיִזְבְּנוּ הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ג סָעִיף י"ג: (ז) וְאַחַר כָּךְ סוֹתְרִין. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַמַּשְׁאַת בִּנְיָמִין (בשו"ת סי' לג) דַּאֲפִלּוּ הָיָה הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת שֶׁל כְּרָכִים דְּמִבְּאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ג סָעִיף ז' דְּאֲנָשִׁי הָעִיר אֵין יְכוֹלִין לְמָכְרוֹ בְּשׁוּם גַּוְנָא, דְּמִסְתָּמָא בְּנָאוּהוּ אַדַּעְתָּא דִּכְלֵי עָלְמָא וְשָׁמָּא יֵשׁ אֶחָד בָּעוֹלָם דְּלֹא נִיחָא לֵהּ בְּמִכְיָרָה זוֹ, הָכָא שָׁרֵי, דְּמִסְתָּמָא כָּל הָעוֹלָם מְרַצִּים לָזֶה כֵּיוָן שֶׁבָּנוּ לְשׁוֹנוֹ, אֲפִלּוּ בָּנָה אֶת הַחֲדָשָׁה וְלֹא הִשְׁלִים קְרוּיָה עֲדַיִן, וְחִסְרוּ קוֹרוֹת וּלְבֵנִים וְרוֹצֶה לְהַסִּיר קוֹרוֹת שֶׁל זוֹ כְּדֵי לִשּׂוּם עַל זוֹ, אֵינוֹ רַשַּׁאי, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהָאֲרָכָתִי

בַּאוּר הֲלָכָה

א * אֵין סוֹתְרִין וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין אִם רוֹצֶה לְמָכְרָהּ וְלָקַח אַחֶרֶת בְּדָמֶיהָ דְּאָסוּר קֹדֶם שֶׁקָּנָה הָאַחֶרֶת. כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים:

* שֶׁלֹּא יִבְנוּ הָאַחֵר. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ה) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַשַּׁ"ז (סק"א) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"א), וְהַנָּה יֵשׁ הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים שֶׁהֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַשַּׁ"ז לְדִינָא, וְהָרַבֵּה מַהֲרִי"מִירִין כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אַחֲרֵי דִּבְסוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת לְכַלֵּי עָלְמָא לֵיכָּא אִסּוּרָא דְּאוֹרַיְתָא כִּי אִם שֶׁחָשְׁשׁוּ חֲכָמִים שֶׁמָּא יִפְשְׁעוּ אַחֵר כָּךְ וְלֹא יִבְנוּ, וְאַחֲרֵי דְּלֹא אִפְשָׁרָא לֹא מְצִינוּ לְמִי מֵהָרִאשׁוֹנִים שֶׁיַּחְמִירוּ בְּהָדָיָא בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיךְ הַשַּׁ"ז (שם), [וְדַמְהָרְא"שׁ (כ"ב פ"א סי' ד) אֵין רְאָיָה דְּלֹא נִיחָא לַהּ לוֹמַר דְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שֶׁל קַיְטָא אוֹ שֶׁל סְתָוָא מִקְּרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת קְבוּעַ], וְאַדְּרַבָּה מְצִינוּ לְהַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים שֶׁפִּקְפְּקוּ בְּהָדָיָא בְּעִנְיָן זֶה, וְהוּא הָרַמְבַּ"ן (מגילה כה: ד"ה לפי) שֶׁהוּבָא בְּהָרַ"ן בְּמַגִּלָּה (ח. ד"ה ומאן) וְהֵבִיאוּ הָרַמ"א לְקַמָּן בְּקִנ"ג סָעִיף ד' בְּהַגָּ"ה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַשַּׁ"ז, וְלִשּׁוֹן זֶה הוּבָא גַּם כֵּן בָּאֶשְׁכּוֹל (הל' בית הכנסת סי' כד), [אַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם יָשַׁב זֶה בְּסָעִיף קָטָן ט"ז, אֲבָל פְּשָׁטָא דִּלְשׁוֹנָא מַשְׁמַע כְּהַשַּׁ"ז, וְכֵן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) מוּכָח דְּסָבִירָא לֵהּ דְּדַעַת הָרַמ"א כְּהַשַּׁ"ז, וְכֵן מוּכָח בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שָׁם וְכֵן], וְכֵן הָרַשְׁבָּ"א (ב"ב ג: ד"ה הגי"ה) סָבִירָא לְהוּ בְּהָדָיָא לְהַלָּל בְּדַאִיבָּא בֵּי כְּנִשְׁתָּא אָחֳרָת קָבוּעַ בָּעִיר, וְכֵן גַּם כֵּן דַּעַת הָאֲגֻדָּה (שם סי' ג) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה, וְכֵן מַהֲפָאֲרִי (מגילה כו: ד"ה ציבור) מַשְׁמַע גַּם כֵּן דְּסָבִירָא לַהּ הָכִי [מִדְּכָתַב שֶׁמָּא יִתְרַשְּׁלוּ וְנִמְצְאוּ עוֹמְדִים בְּלֹא בֵּית הַכְּנֶסֶת, מַשְׁמַע דְּסָבִירָא לַהּ גַּם כֵּן לְהַלָּל בְּדַאִיבָּא בֵּי כְּנִשְׁתָּא קְבוּעַ], שׁוּב אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה. אַךְ כָּל זֶה דַּוְקָא אִם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַקְּבוּעַ יֵשׁ מָקוֹם לְכֻלָּם בְּרֶוַח לְהִתְפַּלֵּל, דְּאִי לָאו הָכִי נִרְאֶה דְּלַכְּלֵי עָלְמָא אָסוּר:

* בּוֹנִים הָאַחֵר תְּחִלָּה. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ו) דְּהַיְנוּ שֶׁיִּגְמְרוּ גַּלָּה, וְהַטַּעַם דְּאִי לָאו הָכִי עֲדַיִן חִיְשִׁינַן לְפִשְׁיעוּתָא שֶׁיִּכּוֹא לִמְכְּרוֹ לְפְדְיוֹן שְׁבוּיִים. כֵּן מוּכָח בְּכָבֵד בְּתֹרָא שָׁם בְּסָגְיָא, דְּקָאָמַר אִי הָכִי כִּי בָּנוּ נַמִּי וּמִשְׁנֵי דִּירְתָא דְּאַנְשֵׁי לֹא מְזַבְּנִי, וּמַשְׁמַע דְּדַוְקָא כְּשֶׁגָּמְרוּ דְּשָׁם דִּירָה עָלֶיהָ, אֲבָל קֹדֶם, חִיְשִׁינַן לְפִשְׁיעוּתָא. וְכֵן מוּכָח בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ח' מֵהִלְכוֹת מַתָּנוֹת עֲנִיִּים (ה"י"א) וְהֵבִיאוּ הַמַּחֲבֹר לְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ג סָעִיף י"ג, דְּדַוְקָא כְּשֶׁגְּמַר הַבִּנְיָן אֵין לְמָכְרוֹ לְפְדְיוֹן שְׁבוּיִים, וּמְקוֹרוֹ הֲלֹא הוּא מִמַּגִּיא זוֹ וּמִמַּילָא מוּכָח דְּצַד שֶׁגְּמַר הַבִּנְיָן אָסוּר לִסְתֹּר דְּחִיְשִׁינַן לְפִשְׁיעוּתָא. [אַף שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסָעִיף קָטָן ל"ב כָּתַב גְּרָעָא אַחֶרֶת בְּרַמְבַּ"ם, הָאֱמֶת הוּא כְּמוֹ שֶׁהֶעְתִּיק הַמַּחֲבֹר, וְכֵן הוּא בְּסֶמַ"ג (עשין קסב) וְכֹל בּוֹ (סי' סב) שֶׁהֶעְתִּיקוּ כָּל לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בָּזֶה וְהֶעְתִּיקוּ בְּגַרְסַת הַמַּחֲבֹר, וּבְרַמְבַּ"ם דִּפּוּס אִמְשְׁטֶרְדָּם גַּם כֵּן הַגְּרָעָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּחֲבֹר, וְכֵן דַּעַת הַשַּׁ"ז בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רנ"ב (סק"ב) דְּדַוְקָא כְּשֶׁגְּמַרוּ]. וְכֵן מִשְׁמַע שָׁם בְּתוֹסְפוֹת דְּבוּר הַמַּתְחִיל אִי הָכִי, וְכֵן בְּשִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת בְּשֵׁם עֲלִיוֹת הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד"ה דלמא) דְּצַד שֶׁגְּמְרוּ אֵיכָּא לְמֵיחַשׁ, וְכֵן מוֹכַח פְּשִׁטוּת הַשַּׁ"ס בְּמַגִּלָּה כ"ו עַמּוּד ב' בְּעוּבְדָּא דְּרִמֵּי בַּר אַבָּא, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן אִיתָא בְּמִאֵירִי (שם) בְּהָדָיָא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֲפִלּוּ בָּנָה אֶת הַחֲדָשָׁה וְלֹא הִשְׁלִים קְרוּיָה קוֹרוֹת שֶׁל זוֹ כְּדֵי לִשּׂוּם עַל זוֹ, אֵינוֹ רַשַּׁאי, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהָאֲרָכָתִי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כג) אַף דִּלְפִי טַעַם הַשַּׁ"ז (סק"ד) שֶׁדָּבָר זֶה אֵינוֹ מַגִּיחַ הַתְּפִלָּה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה שַׁיָּךְ גַּם בָּזֶה, אֲבָל בְּאֶמֶת עִקַּר סְבָרָתוֹ אֵינָהּ מְכָרַחַת כְּלָל, וּמַה שֶּׁהֵבִיא סָמְכוֹ לָזֶה מִפִּימָן נ"ה (ס"כ) יֵשׁ לְחַלֵּק, וְכֵן צָפָא דְּכַר לְהַקֵּל (ס"ק יח): (כד) נוֹטֵעַ מִשְׁכּוֹבֵת פְּאֵר הַדּוֹר (סי' עד):

א (ס) פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"א): (ג) מְאִירִי מְגִלָּה (כו: ד"ה ציבור): (ד) רַמְבַּ"ם (תפילה פ"א ה"י"ב), וּמְקוֹרוֹ מִמַּעֲשֶׂה דְּהוֹרְדוּס [בָּבָא בַּתְרָא ד' (ע"א)] וּמַעוּבְדָּא דְּרִמֵּי בַּר אַבָּא בְּמַגִּלָּה כ"ו (ע"ב): (ז) כִּדְמוּכָח מִבִּנְיַן דְּהוֹרְדוּס דְּסָלְקָא דַּעְתָּהּ דְּשַׁ"ס שָׁם דְּאָסוּר אִי לָאו דְּחָזֵי בָּהּ תֵּיבָה: (ס) מְאִירִי שָׁם: (ו) כָּל הַפּוֹסְקִים: (ז) תּוֹסְפוֹת (ב"ב ג: ד"ה אי הכי), וַעֲלִיוֹת הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד"ה אי הכי):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah